

Betänkande Fokus premiepension (SOU 2016:61)

(Fi2016/03397/FPM)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ställer sig positiv till utredningens förslag om att förändra premiepensionssystemet på föreslaget sätt samt öka tydligheten i myndighetsinformationen till pensionssparare i ämnet.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor instämmer i utredningens förslag att det anses rimligt att pensionssparare som gjort ett aktivt val till det som utredningen kallar Egen portfölj eller Färdig riskportfölj, men som vid de regelbundna utvärderingsvalen vart sjunde år inte bekräftar ett sådant val, får sitt kapital återförflyttat till Förvalsalternativet. Mot bakgrund av den information som presenterats i utredningen gällande premiepensionsutfallet över tid synliggörs riskerna för ett försämrat premiepensionsutfall för den enskilde spararen om denne inte är fortsatt aktiv och följer upp sin valda sparandeform. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ser utredningens förslag som en möjlighet att fånga upp pensionssparare som av någon anledning inte har kapacitet eller möjlighet att fortsatt ta ställning för sin sparandeform vid något av de regelbundna utvärderingsvalen och minimera risken för att de får ett försämrat premiepensionsutfall.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är dock kritisk till avsaknaden av ett jämställdhetsperspektiv i utredningen och det utelämnande av information som detta orsakar; hos Pensionsmyndigheten finns information om att personer med det juridiska könet kvinna generellt sett har ett premiepensionssparande som ser annorlunda ut än personer med det juridiska könet man. Kvinnor som grupp förlorar i pensionssammanhang på grund av ojämställdhet i samhällslivet, bland annat genom att gruppen har en större andel deltidsarbetande samt en större andel med högre frånvaro från arbete på grund av en

överrepresentation i uttaget av föräldraledighet jämfört med gruppen män.¹ Detta ger ett strukturellt orsakat mindre avkastningsgivande pensionskapital för gruppen kvinnor jämfört med gruppen män. Även om själva pensionsutvecklingen inte skiljer sig åt mellan könen, vilket bekräftas av uppgifter från Pensionsmyndigheten, finns det alltså en fundamental skevhet i premiepensionssparandet som är till kvinnors nackdel där kvinnor som grupp drabbas negativt på grund av ojämställdhetsfaktorer. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor saknar en uttalad medvetenhet i utredningen gällande dessa fakta och ser att en problemanalys som inkluderar ett jämställdhetsperspektiv hade gett en bättre belyst helhetsbild av premiepensionsfrågan. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor anser att ett jämställdhetsperspektiv är särskilt viktigt att tillämpa vid utformningen av den myndighetsinformation som utredningen talar om, och anser det vidare vara viktigt att den föreslagna myndighetsinformationen uppmärksammar unga kvinnor som en egen målgrupp för att kunna ge riktad kännedom till dem om hur olika livssituationer med studier, familj och arbete påverkar pensionen. Detta för att ge kvinnor kunskap i ett tidigt skede om vad de kan göra och vilka krav de kan ställa i premiepensionssammanhang för att de ska ha möjligheten att forma sina liv som de själva vill, både före och efter uppnådd pensionsålder.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är positiv till att utredningen omnämner gruppen pensionssparare som en heterogen grupp där vissa har kunskap, kapacitet och intresse att förvalta sitt sparande aktivt medan andra inte har det. Myndigheten ser dock en risk i att utredningen inte ger några djupare analyser eller kommentarer gällande gruppen pensionssparares heterogenitet då problembilden och därmed problemanalysen, likt för det ovan nämnda jämställdhetsperspektivet, riskerar att bli ofullständig. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor vill därför betona vikten av att den föreslagna myndighetsinformation som utredningen talar om utformas på ett inkluderande sätt och på ett sätt som tar hänsyn till att gruppen pensionssparare består av en mångfald av individer där vissa har förutsättningar att ta ställning till sitt pensionssparande medan andra, på grund av sin livssituation, helt eller delvis saknar dessa förutsättningar. Till exempel kan information till unga föräldrar behöva utformas på ett sätt, medan information till människor med olika funktionsvariationer och olika deltagandeaktivitet i samhället i övrigt kan behöva utformas på ett annat.

¹ Se till exempel Kirs, K (2016); *Analys av överföring av premiepension ur ett jämställdhetsperspektiv*, Pensionsmyndigheten.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor anser därför vidare att kategoriseringen av pensionssparare som låg-, medel- och högaktiva som hämtats från Pensionsmyndigheten och som omnämns på s. 103-104 i utredningen behöver differentieras ytterligare vid eventuell implementering av utredningens förslag om tydligare myndighetsinformation till pensionssparare.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor anser att en nyanserad analys av gruppen pensionssparare är viktig för att utredningens förslag ska kunna uppnå önskad effekt.

I övrigt har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inga synpunkter.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Handläggare Joanna Widstrand har varit föredragande. Avdelningschef Pontus Ekstedt har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Joanna Widstrand
handläggare